

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни</p> <p>Історія європейської філософії: становлення та розвиток</p>
	<p>Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Спеціальність: 015.15 Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Освітньо-професійної програма: Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом</p> <p>Рік навчання: II-й</p> <p>Семестр: 4-й</p> <p>Кількість кредитів: 3</p>
	<p>Викладачі: Марченко Валентина Олексіївна, кандидат історичних наук</p> <p>Електронна пошта: valentynamarchenko@college.udhtu.edu.ua</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової (предметної) комісії

Протокол від “___” _____ (назва) 20__ року № ___

Голова циклової (предметної) комісії _____ (Г.В.Приходько)
(підпис) “___” _____ 20__ року (ПІБ)

Голова робочої групи
(гарант освітньої програми) _____
(підпис) _____ (ПІБ)
«___» _____ 20__ року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про зародження та розвиток європейського філософського знання; ознайомити із концепціями філософії видатних мислителів та державних діячів, а також провідними течіями, основними проблемами і понятійним апаратом; формувати у здобувачів засвоєння навичок самостійного опрацювання текстів та розуміння специфіки філософського мислення.

Завдання вивчення дисципліни:

- навчити студентів самостійно орієнтуватись в палітрі філософських напрямів, течій та шкіл;
- знати основні факти з історії розвитку європейської філософської думки;
- сформувати вміння співвідносити світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, діяльністю класів та соціальних груп, етнічних об'єднань тощо;
- створити належну теоретичну та методологічну основу для вільного світоглядного самовизначення

Предметом вивчення навчальної дисципліни є філософія європейських мислителів як феномен культури, система філософського знання, включаючи сучасні філософські концепції та основні філософські проблеми.

Пререквізити: Передумовою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння базових знань з дисциплін: «Всесвітня історія», «Історія України», «Історія української культури».

Пореквізити: «Соціологія», «Культурологія».

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні (практична робота).

Форми та методи оцінювання: залік, письмовий контроль, усне опитування, тестовий контроль.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Е	Програмні компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	К 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. К 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

	<p>технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>К 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>К 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)</p>	<p>К 13. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії</p> <p>К 25. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.</p>
<p>Програмні результати навчання (ПР)</p>	<p>ПР 01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.</p> <p>ПР 03. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.</p> <p>ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.</p> <p>ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.</p>

При вивченні дисципліни «Історія європейської філософії: становлення та розвиток» здобувач вищої освіти повинен

знати:

- багатовікову історію розвитку європейської філософської думки;
- вплив європейської філософії на формування філософської думки в Україні;
- особливості сучасної світової філософії;

вміти:

- орієнтуватись в загальних філософських концепціях і напрямках;
- аналізувати погляди представників різних філософських напрямів;
- самостійно аналізувати світоглядні проблеми сучасності;
- формувати власну точку зору, спираючись на зв'язок дійсності з філософією.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 30 годин

Практичні заняття (ПР): 12 годин

Самостійна робота (СР): 48 годин

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
Змістовий модуль I. Людина і держава: соціально-політичні відносини			
1	1. Смысловий простір філософського знання	Мудрість і філософія. Основні філософські питання. Філософія як світогляд. Історичні форми світогляду. Взаємовідношення філософії і науки. Особливості філософського освоєння дійсності. Призначення філософії. Основні типи самовизначення сучасної філософії	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
2	2 Антична філософія	Давня Греція. Витоки античного космоцентризму. Натурфілософія Мілетської школи. «Логос» Геракліта. Вчення Піфагора. Онтологізм і атомізм досократиків. Давньогрецька філософія класичного періоду: софісти, Сократ, Платон. Філософська система Арістотеля. Елліністичний та римський періоди античної філософії. Перипатетики і академічна філософія. Цінності буття епікуреїзму. Сенс життя в стоїцизмі і скептицизмі. Світоглядні ідеали римських мислителів. Неоплатонізм	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
3	3. Філософія Середньовіччя	Філософські джерела християнської апологетики. Гностицизм. Основні постулати теоцентризму. Патристика: вчення Августина Блаженного. Схоластика: реалізм,	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні

		<p>номіналізм, концептуалізм у схоластичній філософії. Ф. Аквінський. Проблема віри і розуму в пізній схоластиці. Загальні особливості філософської культури Київської Русі. Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі. Особливості розвитку філософської культури доби Київської Русі</p>	<p>завдання</p>
4	<p>4. Філософія доби Відродження.</p>	<p>Основні риси антропоцентризму Ренесансу. Натурфілософія і пантеїзм (Н. Кузанський, Дж. Мірандола та інші). Проблема індивідуальності в гуманізмі Відродження. Ренесансний скептицизм. Пантеїзм Дж. Бруно. Соціально-політична думка Відродження (Т. Мор, Н. Макіавеллі). Філософські ідеї діячів Острозького культурно-освітнього центру. Полемісти. Філософські погляди І. Вишенського. Внесок українських інтелектуалів у розвиток гуманістичних ідей (Ю. Дрогобич, М. Русин, Ст. Оріховський та ін.)</p>	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
5	<p>5. Філософія Нового часу.</p>	<p>Основні риси філософії Нового часу. Пошуки нових методів філософських досліджень. Ф. Бекон. Обґрунтування новочасного європейського раціоналізму (Т. Гоббс). Філософські погляди Дж. Локка. Раціоналізм та дуалізм Р. Декарта. Філософія Б. Спінози, Г. Лейбніца. Суб'єктивний ідеалізм і</p>	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>

		агностицизм Д. Берклі, Д. Юма. Г. Галілей та І. Ньютон як засновники нового світогляду. Філософські вчення французького Просвітництва (Вольтер, Дені Дідро, Жан-Жак Руссо) Києво-Могилянська академія та її роль у розвитку філософських ідей в Україні. Філософія Теофана Прокоповича, Г.Сковороди. Основні напрямки розвитку філософії в Україні другої половини ХІХ ст	
6	6. Німецька класична філософія	Критичний раціоналізм І. Канта. Априорні та апостеріорні форми знання. Моральний імператив та його значення. Вплив філософських поглядів І. Канта на подальший розвиток філософської думки. Неокантіанство. Філософські погляди І. Фіхте та Ф. Шеллінга. Діалектика та об'єктивний ідеалізм Г. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха. Діалектичний матеріалізм К.Маркса і Ф.Енгельса	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
Змістовий модуль 2. Сучасні філософські течії			
7	7. "Філософія життя" та фрейдизм.	Філософські погляди А. Шопенгауера та Ф Ніцше. Теорія психоаналізу З. Фрейда. Символізм і архетипи у вченні К. Юнга. Неофрейдизм. Гуманізм. Філософська думка в Україні. Г.С. Сковорода.	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
8	8.Екзистенціалізм.	Становлення екзистенціального мислення. «Дійсне» і «недійсне» буття	Тести, презентації, індивідуальні та

		М. Гайдеггера. «Філософія існування» К Ясперса. Проблема «свободи» у філософії Ж.-П. Сартра. «Філософія абсурду» А Камю. Християнський екзистенціалізм М. Бердяєва. Інтерпретація буття людини в персоналізмі	групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
9	9. Позитивізм. Сінергетика. Структуралізм.	Позитивізм та його різновиди. Прагматизм та інструменталізм. Становлення неопозитивізму. Постпозитивізм. Критична філософія К. Поппера. Філософські погляди Т. Куна, С. Туліна та І. Лакатоша. Основні положення сінергетики	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
10	10. Феноменологія.	Специфіка філософії у контексті феноменології. Феноменологічна критика натуралізму, психологізму та історизму. Вплив феноменології на філософію ХХ століття	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
11	11. Герменевтика. Філософська антропологія.	Формування філософської герменевтики. Методи герменевтики пояснення та розуміння дійсності. Цінності буття в антропології М. Шелера. Форми прояву сутності людини Організаційна структура Євросоюзу. Українська діаспора у світі	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
12	12. Релігійна філософія	Єдність віри і знання в неотомізмі. Християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена. Теоцентризм екзистенціалізму Г. Марселя	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні

			завдання
--	--	--	----------

4.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Довгань А. Філософія : лекційний курс для аспірантів технічних спеціальностей : (конспективний виклад). Тернопіль : Видавництво ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. 316 с.
2. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. Чернівці : Рута, 2012. 139с.
3. Кремень В. Г. Філософія : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч.закл. (проф. рівень). Київ : Грамота, 2012. 248 с.
4. Кулик О.В. Філософія : навч. посіб. для вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації. Дніпропетровськ: Монолит, 2013. 692 с.
5. Лаппо В. Філософія : навч. метод. посіб. Івано-Франківськ, 2013. 242 с.
6. Онофрійчук О. Філософія : навч. метод. посіб. Херсон, 2014. 222 с.
7. Основи соціальної філософії : навч. посіб.; під заг. ред. В. І. Воловика. Запоріжжя: Просвіта, 2012. 319 с.
8. Основи філософських знань: підручник / за ред. В. А. Буслинського. Львів: Новий світ, 2013. 352 с.
9. Петрушенко В. Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 594 с.
- 10.Петрушенко В. Л. Філософія : курс лекцій : навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації. Львів : «Новий світ», 2011. 504 с.
- 11.Повар А. Філософія : навч. метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2015. 163 с.

Допоміжні:

1. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття : вибрані філософські етюди. Київ : Дух і літера, 2012. 473 с.
2. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // Філософська думка. 2002. № 3. С. 134-149.
3. Кант І. Критика чистого розуму ; пер. з нім. та примітки І. Бурковського. Київ : Юніверс, 2000. 500с.
4. Кавалеров А. Цінність у соціокультурній трансформації. Одеса : Астропринт, 2001. 220 с.
5. Людина в сучасному світі : колективна монографія : в трьох книгах / за загальною редакцією В. П. Мельника. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 3 кн.
6. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги / К. Поппер; пер. з англ. О. Коваленко, О. Буценко. Київ : Основи, 1994. 2т.

7. Рьод В. Шлях філософії : з XVII по XIX століття : посіб.; пер. з нім. В. М. Терлецького, О. І. Ведрова. Київ : Дух і літера, 2009. 386 с.
8. Рьод В. Шлях філософії : XIX-XX століття : посібник; переклад з німецької М. Д. Култаєвої, В. І. Кебуладзе, В. М. Терлецького. Київ : Дух і літера, 2010. 366 с.
9. Сковорода Г. Розмова про істинне щастя; пер. укр. мовою, примітки В.О. Шевчука. Харків : Прапор, 2002. 270 с.
10. Тейлор Ч. Етика автентичності; пер. з англ. / за заг. ред. А.Васильченко. Київ : Дух і літера, 2013. 125 с.
11. Франк С. Філософія і релігія // Рижак Л. Хрестоматія : філософія як рефлексія духу. Львів : видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. С. 23–44.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання. URL: www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 30.08.2021)
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/> (дата звернення: 30.08.2021)
3. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка . URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> (дата звернення: 30.08.2021)
4. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди. URL: <https://www.filosof.com.ua/> (дата звернення: 30.08.2021)

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrocheshnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

6. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100. Семестровий контроль за дисципліну проводиться у формі семестрового заліку.

Змістовий модуль 1. Історія виникнення і становлення європейської філософської думки

1	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	22
2	Виконання завдань на семінарських заняттях (5бх4с)	20
		42

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються здобувачами вищої освіти в усній формі. Відповіді оцінюються у 22 бали:

22-21 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, вміє впевнено розкрити питання для самостійного опрацювання, володіє категорійним апаратом, робить обґрунтовані висновки, ознайомлений із рекомендованою літературою;

20-15 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал, в цілому показує знання матеріалу, проте робить незначні помилки чи неточності;

14-9 - здобувач вищої освіти не володіє інформацією в повному обсязі, частково володіє категорійним апаратом, невпевнено обґрунтовує свою позицію;

8-4 - здобувач вищої освіти знає не весь матеріал, знання поверхневі, відсутня чіткість викладення міркувань;

3-0 – здобувач вищої освіти не знає значної частини матеріалу, допускає суттєві помилки, на додаткові питання не відповідає по суті, робить велику кількість помилок у відповіді.

Виконання завдань на семінарських заняттях

За роботу на семінарському занятті здобувач вищої освіти може отримати 5 балів.

5 – здобувач вищої освіти показує глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни та планом семінарських занять; уміє обґрунтувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань з навчальної дисципліни, усувати прогалини чи неточностей у відповідях інших здобувачів; здатний до самостійного поповнення знань.

4-3- здобувач вищої освіти показує повне чи достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою дисципліни з можливими незначними неточностями. Помилки та суттєві неточності при відповіді на занятті може самостійного усунути або за допомогою викладача

2-0- здобувач вищої освіти показує знання лише певних питань, передбачених планом семінарських занять. Відповідь містить суттєві неточності чи прогалини.

Змістовий модуль 2. Сучасні філософські течії

1	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	22
2	Виконання завдань на семінарських заняттях (5бх1 с)	5
3	Підготовка, виконання реферату	16
4	Комплексна контрольна робота	15
		58

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються здобувачами вищої освіти в усній формі. Відповіді оцінюються у 22 бали:

22-21 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, вміє впевнено розкрити питання для самостійного опрацювання, володіє категорійним апаратом, робить обґрунтовані висновки, ознайомлений із рекомендованою літературою;

20-15 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал, в цілому показує знання матеріалу, проте робить незначні помилки чи неточності;

14-9 - здобувач вищої освіти не володіє інформацією в повному обсязі, частково володіє категорійним апаратом, невпевнено обґрунтовує свою позицію;

8-4 - здобувач вищої освіти знає не весь матеріал, знання поверхневі, відсутня чіткість викладення міркувань;

3-0 – здобувач вищої освіти не знає значної частини матеріалу, допускає суттєві помилки, на додаткові питання не відповідає по суті, робить велику кількість помилок у відповіді.

Виконання завдань на семінарських заняттях

За роботу на семінарському занятті здобувач вищої освіти може отримати 5 балів.

5 – здобувач вищої освіти показує глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни та планом семінарських занять; уміє обґрунтувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань з навчальної дисципліни, усувати прогалини чи неточностей у відповідях інших здобувачів; здатний до самостійного поповнення знань.

4-3- здобувач вищої освіти показує повне чи достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою дисципліни з можливими незначними неточностями. Помилки та суттєві неточності при відповіді на занятті може самостійного усунути або за допомогою викладача

2-0- здобувач вищої освіти показує знання лише певних питань, передбачених планом семінарських занять. Відповідь містить суттєві неточності чи прогалини.

Підготовка та захист реферату оцінюється у 16 балів:

16-15 - реферат без зауважень, виконані всі вимоги до написання роботи;

14-9 – чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Здобувач вищої освіти показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

8-4 – реферат містить помилки у оформленні; тема роботи розкрита в неповній мірі.

3-1 – у оформленні реферату допущені грубі помилки; здобувач вищої освіти частково володіє темою.

Контрольна робота складається із 3 видів завдань. Сума балів за правильні відповіді складає результат роботи.

15-14-здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим навчальним матеріалом, вільно висловлює власні думки, творчо та переконливо аргументує особисту позицію, здатний дати правильні відповіді на тестові питання та обґрунтовані відповіді на питання комплексної контрольної роботи.

13-10 – здобувач вищої освіти здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі приклади на підтвердження власних тверджень, вміє порівнювати, узагальнювати, здатний дати переважно правильні відповіді на тестові питання, допускає прогалини в аргументуванні відповідей на питання комплексної контрольної роботи.

9-5 – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на початковому рівні, виявляє знання і розуміння основних положень та категорій, здатний дати часткові відповіді на питання, допускає помилки в аргументуванні відповідей.

4-2 – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний відтворити окрему його частину, даючи відповіді на питання.

1 – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу з дисципліни або на рівні елементарного розпізнавання, не виявляє здатність

викласти думку, не здатний дати правильні відповіді на питання комплексної контрольної роботи.

Підсумковий контроль з дисципліни визначається як сума показників змістового модуля 1 та 2.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотирибальною шкалою
90–100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення.		

		Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		задовільно
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	